

EKUMENICKÁ
LESNÍ ŠKOLA

LADISLAV
RUSEK

HLEDÁNÍ

HLEDÁNÍ

**Úvahy o vyšším a hlubším skautingu
na začátku třetího tisíciletí**

Ladislav Rusek – Šaman

EKUMENICKÁ LESNÍ ŠKOLA

Obsah

Úvodem	3
Hledání aneb Cesty k vyššímu i hlubšímu skautství.	5
Situace a výhledy skautingu	8
Skauting a Cesta k Bohu.	12
Skautské duchovní působení	15
Důležitost mluveného projevu	20
Skauting je cesta správné volby.	21
Pravá řeč skautingu	24
Úhel pohledu	27
Skauting je výchova s duchovními aspekty	29
Závěrem.	32

Úvodem

Celou společností lidskou – u nás i ve světě – probíhá neustále střet, boj mezi Dobrem a Zlem. Zlo maskované různými svůdnými hesly o naprosté svobodě jedince, o právu na bezohledný egoismus, o právu na jakékoli „vyžití po svém“, o nutnosti tolerovat jakékoli scestné, ba deviantní ukájení pudů atd. atd., nepřestává být ovšem Zlem – je jen o to nebezpečnější, že nebývá rozpoznáno a že bývá hájeno nejrůznější demagogií a reklamou. Zlo má na své straně mocné spojení: bulvární tisk i pokleslé televizní programy, lákadla drog, heren, nočních podniků, i hédonistického, rozmařilého, luxusního života. Popravdě už mnoho lidí ztratilo a ztrácí původní mravní kritéria; pro mnohé je rafinovaným způsobem změněna stupnice životních hodnot; své polínko ke zhoubnému požáru mravní zkázy přidal i leckterý politik...

V tomto boji Dobra a Zla, Světla a Tmy, Ducha a Hmoty stojí idea skautingu jako ostrůvek, či spíše vlnolam na straně všech humanitních, tisíciletými tradicemi i náboženskými pravidly potvrzovaných hodnot.

Ale i uvnitř skautského hnutí probíhá ten neustálý boj o duši, o pravdu, o smysl života i všeho lidského konání. Někdy mne až zaráží zřejmé nepochopení, s jakým někteří skautští činovníci (a mohou to být i osobnosti uznávané, ba glorifikované!) chápou a praktikují skauting: jakoby to nejdůležitější, nebo dokonce jediné ve skautské výchově byl známý *praktický program*, sice atraktivní pro ty mladší a nejmladší, ale přece jen podružný ve srovnání se vznešenými *duchovními možnostmi a úkoly*; zdá se, že někteří prostě nedorostli vyššího poznání a hlubšího pochopení skautingu, anebo jim v tom brání jakési ustrnutí na infantilní úrovni: klubovna, táboření, různé praktické činnosti, odborky a hlavně hry, hry...

Ale to je přece jen zaplnění volného času mládeže, není to vážná výchovná práce, směřující ke *kultivaci duše a povznesení ducha!* Praktických příruček máme už stovky – k etice skautingu, k duchovním otázkám a problémům vyjadřuje se málokdo, ač právě dnes je to nejaktuálnější... I proto píšu tyto úvahy.

Vlajka skautingu se dnes spíše zmítá než vlaje ve větru doby. Je prostrílená (mnoho skautů zaplatilo za svou věrnost svobodou i životem); je ohořelá (dobové proměny nezůstaly bez škodlivých vlivů na podstatu hnutí) a žel i pošpiněná (s hanbou musíme přiznat, že někteří naši, vlastní činovníci při politických převratech vícekrát zklamali, ba, někteří s jidášskou vstřícností i zradili skautské ideály, na-

prosto neslučitelné s totalitními doktrínami jak nacismu, tak komunismu!) – ale kolem toho krásného symbolu čistoty, Lilie skautů a Trojlístku skautek, stále se ještě drží houfec opravdu věrných a vytrvalých... Jako ti Moravané na Bílé hoře: věřím však, že náš boj nebude tak marný!

Na naší straně stojí nejlepší vychovatelé a myslitelé lidstva; máme i jedinečný mytický vzor svatého Jiří, hájícího svou víru navzdory vlastnímu utrpení. Postavme před oči našich skautů i vzor našeho svatého knížete Václava (účelově tak dehonestovaného právě totalitním režimem)! Říká se, že skauti jsou novodobí rytíři; znáte přece onu zvláštní, národ povzbuzující pověst o Václavově družině, spící v plné zbroji v Blaníku...?

Ptejme se sami sebe, bratři skauti, když život v hnutí přináší častá zklamání, mnohé problémy i zásadní ideové střety: nejsme i my jen *spícími rytíři*? Jsme ochotni vyrazit z našeho Blaníku, jsme schopni pozvednout kopí Pravdy a čelit všemu, co náš skauting křiví a ohrožuje? Nebo jsme Blaníkem skautingu jen prošli a půjdeme lhostejně dál, pohodlně, po větru...?

*Psáno na začátku třetího tisíciletí
od narození Krista. L. R.*

Hledání aneb Cesty k vyššímu i hlubšímu skautství

Před karavanou krytých vozů, razících si cestu prériemi i neschůdnou polopouští amerického Západu, objížděly – ještě dokonce v 19.století – v širokých kruzích jízdní hlídky *scoutů*. Tito zvědové a hledači cest byli jakýmisi „tykadly“ oněch kolon osadníků (a kolik bylo mezi nimi i našich krajanů!), kteří opustili „starou vlast“ někde za oceánem, aby – přilákání často i klamnou a zlápnou reklamou různých agentů, slibujících snadnou cestu za vysněným úrodným rájem či Eldorádem někde na „Západě“ Spojených států – hledali nový, lepší domov, půdu, bohatství...

Tito *scouti* měli za úkol zjišťovat, zda někde na trase nehrozí nebezpečí. Zbývající skupiny roztroušených a zdecimovaných indiánských kmenů se pochopitelně pokoušely bránit novým a novým vlnám bílých osadníků; také plno různých banditů představovalo neustálé nebezpečí. Jízdní *scouti*, *zkušené stopaři* a neobyčejně otužilí a odvážní lidé, schopní celé dny v úpalu vnitrozemních veder i v deštích, víchřicích a mrazech postarat se sami o sebe a přežít, hledali nejschůdnější cesty, zkoumali brody přes řeky, hledali prameny pitné vody – což byla často věc života a smrti v nehostinných suchých prériích, skalnatých pohorích i v pouštních oblastech, které bylo nutno překonat na cestě za snem (jaké to podobenství každého lidského života...!). Od jejich zjištění a zpráv odvisel nejen bezpečný a rychlý přesun osadníků, ale také životy všech – a byly to nejen životy bojeschopných mužů, ale i slabých žen, dětí a starých příslušníků vystěhovaleckých rodin; a vesměs to byli lidé bez jakýchkoliv zálesáckých a cestovatelských zkušeností! *Scouti* příležitostně i lovili, aby zvěřinou doplnili zásoby potravin.

Zkrátka, od schopných, dobrých *scoutů* odviselo vše! A podobně, jako tomu bylo při tom americkém „dobývání Západu“ (dodnes se traduje slibné heslo „Go west, young man!“), bylo tomu na mnoha místech země, při kolonizaci, často velice problematické, bezprávní a často i kruté, v jižní Africe, v Austrálii i jinde (a nezapomeňme, že i naši předkové kdysi takto putovali „za lepším“, než se usadili v naší zelené krajině – ani ta naše „kolonizace“ se zřejmě neobešla bez násilí...). Zdaleka ne vše v historii naší „civilizace“ je chvályhodné: je to historie téměř všude psaná i krví a utrpením původních obyvatel!

Když zakladatel skautingu, tehdy ještě důstojník Robert Baden-Powell, volil pro své první chlapecké družiny vhodný název, použil

termín či označení BOY-SCOUTS vědomě, máje před očima především – a výhradně – ony kladné a mužné vlastnosti *scoutů*, jak je znal dobře sám ze své vojenské praxe při koloniální službě v Indii a hlavně v jižní Africe. Jistě sám netušil, jaký úspěch v Anglii a poté (a jak brzy!) v celém světě bude mít jeho výchovný experiment, realizovaný nejdříve populárními články a v r. 1907 prvním táborem hochů – **skautů** (nadále budu toto slovo psát v české transkripci) na ostrůvku Brownsea. Termín **skauti** se ujal a dodnes nemáme lepší, ač v některých zemích tamní jazyk umožnil vytvořit vlastní vhodný název; v Německu „Pfadfinder“, tj. „nalézači stezek“, ve Francii „Éclaireurs“, tj. zvědové či zjišťovatelé, dnes bychom řekli i průzkumníci atd. Polský termín „Harczerz“ je spíš převodem amerického názvu „Ranger“, jímž byli označováni už v 18. století vojenští průzkumníci (viz znamenitý román Kennetha Robertse „Cesta na severozápad“) – ostatně tito polští mladí *harceři*, přestože se inspirovali britským skautingem a ve znaku mají dodnes lilii, byli pojetím své výchovy v lecčem vzdálení ideálům skautingu a blíž něčemu, co bylo spíš brannou výchovou se silně vlasteneckým zaměřením. (V této souvislosti chci také upozornit, že označovat naše *roverky* termínem *rangers*, byť po vzoru zahradničních organizací, je velmi nevhodné – někdejší *rangers* byli tvrdí chlapi, v podstatě i zabijáci, razící cestu pravidelné armádě – tedy víc než daleko od ideálu humánní ženskosti, který bychom chtěli nejen zachovat, ale i zušlechťovat u našich starších skautek!).

Tento krátký jazykovědný exkurs byl nutný, abychom pochopili, co vše můžeme i dnes – skoro 100 let od založení výchovného hnutí, zvaného i u nás *skauting* – do jeho názvu i obsahu vkládat. Umyslně zde nechám stranou český pokus, vtisknout natrvalo celému hnutí název „*junáctví*“ (slovo „junák“ je černoorského a srbského původu a právě dnes, po několikaletých nelidských válkách na Balkáně, se sotva můžeme hrdě hlásit k panslovanským inspiracím, jaké diktovaly volbu tohoto názvu pro naše první skauty v době končícího útlaku Rakouska a Uherska...). Kdo podrobněji studoval celou historii našeho skautingu, ví o politických a takříkajíc vlasteneckých důvodech, které tehdy, ještě před první světovou válkou, hrá-

ly při volbě českého názvu svou roli. Žel, spolu s odlišným názvem došlo tehdy i k odlišnému pojetí skautské výchovy, především ve *vědomém odklonu od stěžejních duchovních principů*, vyjádřených v oněch základních třech pilířích, jednoznačně stanovených zakladatelem R. Baden-Powellem: hned ten první zní „Povinnost k Bohu“ (Duty to God) a bez něj skauting nemůže být pravým skautingem!

Bohužel, už ta první zásadní kniha českého skautingu, kniha, nad níž dodnes naši skauti skládají svůj slib (pokud ho vůbec ještě opravdově skládají!), ony „Základy junáctví“, sepsané a sestavené za přispění celé řady renomovaných osobností A. B. Svojsíkem už r. 1912, jsou dokladem ústupků českého zakladatele *dobovým protináboženským náladám* české veřejnosti a lze to rozeznat nejen ve vynechání zmíněného základního sloupu skautské výchovy, ale i v takových detailech, jako je volba vzorů mládeže. A. B. Svojsík, než by postavil před oči českého chlapce-skauta jedinečný rytířský vzor svatého knížete Václava, raději věnuje (článkem svého bratra Aloise Svojsíka) několik stran knihy japonským rytířům-samurajům, o nichž přece dobře víme, že vedle svých obdivuhodných vlastností byli i příkladem vskutku feudální krutosti a pyšné nadřazenosti vůči „obyčejnému“ člověku! Ta nechvalná krutost – i vůči sobě samému (vzpomeňme na novodobé samuraje, sebevražedné kamikadze II. svět. války!) nemůže být v žádném smyslu vzorem naší mládeže, zatímco nedoceněný a účelově pomíjený vzor svatého Václava (a zřejmě právě proto, že to je světec...) dodnes čeká na svou rehabilitaci...

Jak jsem vyprávěl v úvodních odstavcích, původní skauti – scouti – byli *hledači*, tj. ti, kteří něco důležitého hledali. Jsem přesvědčen, že v hledání, zkoumání, pátrání je i dnes hlavní smysl skautingu (teď už mluvím jen o výchovném hnutí). *Hledat, učit se hledáním a zkoumáním*, toť *smysl skautingu*, ale *musíme to vše povýšit do roviny mravní a duchovní*. „Hledejte, až naleznete“ – to je lapidární výrok, heslo, které by měl přijmout za své každý člověk a tím spíše každý skaut!

Skauting je výchova, *výchovné hnutí*. Výchovou se člověk někam posouvá, nějak se mění; trvejme na tom, že k lepšímu. V jedinečné stoleté historii skautingu se však stalo, že nejen jednotliví členové, skauti a skautky, kteří prošli jeho řadami – a bylo jich už na 250 milionů – ale *samo hnutí se „vychovalo“!* Samotné skautské hnutí vyrostlo už daleko nad původní rámec: smím-li použít přibližného obrazu, vyrostlo jako mraveniště, jako obrovská stavba, která postupně vyrostla mravenčí prací a úsilím všech jednotlivých mravenců – nebo přesněji: úsilím všech pracovitých, obětavých mravenců... Ale jen jsem dopsal toto přirovnání, už cítím, jak je nedokonalé, neboť ve

skautingu nebyli jen drobní, dělní mravenečkové, ale velmi mnohé tvůrčí osobnosti, jedinečné autority, které přijaly za svůj onen původní Baden-Powellův námět a zušlechtily, obohatily, doplnily ho do skvělých možností, jakých dosahuje, lépe řečeno: jakých může dosáhnout všude tam, kde se ho chopí kterýkoli poctivý, cílevědomý člen, každý opravdový **hledač stezek**, každý opravdový skaut.

Situace a výhledy skautingu

Světovým skautským hnutím – přesněji a objektivněji bych měl napsat: různými skautskými organizacemi ve světě (neboť zdaleka ne všude byl skauting pochopen a realizován jako hnutí!) – prošlo už přes 250 milionů skautů a skautek. Tak alespoň nazval László Nagy svou knihu, která je jakýmsi pokusem o nástin hlavních rysů dosavadní, téměř už stoleté historie skautingu.

U nás, v českých zemích (nepočítám zde slovenské bratry a sestry z několika desetiletí společného státu) se dá odhadnout celkový počet skautskými organizacemi prošlých lidí – od dětí až po dnes devadesátileté seniory – přibližně na sotva půl milionu. Ne víc, byť se uvádí (a jako pamětník to potvrzuji) neuvěřitelný počet členů Junáka po II. světové válce číslem i vyšším než 250.000! Takový „boom“ – ostatně zřetelně mělký a dočasný ve své tehdejší kvalitě členstva, čemuž se vůbec nelze divit při nepatrném počtu zkušených, „diplomovaných“ vůdců – netrval dlouho; i z tohoto počtu mnozí členové figurovali v seznamech členstva jak už před válkou, tak i dlouho po ní. I já, který toto píši, patřím mezi ty, kteří jsou v hnutí registrováni jak v roce 1945, tak opět po „sametové revoluci“ ze sklonku roku 1989.

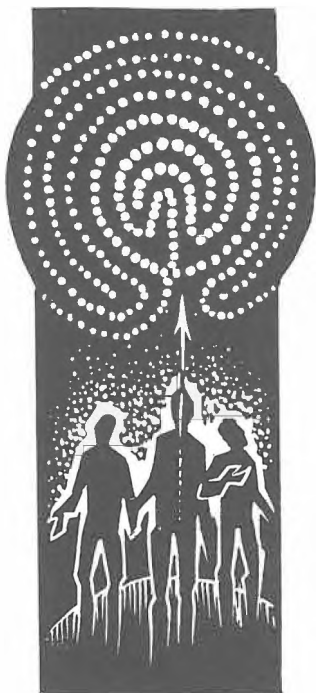
Ze zmíněného půlmilionu lidí, kteří byli alespoň na chvíli zapsáni v některé organizaci aspoň trochu skautské, se dobrá polovina ve skautingu „ani neohřála“ – rok či dva vydrželi, někteří ani to ne – nebo jim dobové převraty prostě delší lhůtu členství nepopřály. A z těch „délesloužících“ musíme zase značnou část odpočítat: mám na mysli ty, kteří se nikdy *plněji se skautskými ideály neztotožnili, nepochopili je*, nebo si všímali ve skautském programu jen něčeho: toho, co jim bylo pohodlné, co jim vyhovovalo. A tak nám zbývá sotva několik tisíc – dovolím si odhadovat, že jich nemůže být víc, než nějakých deset, patnáct tisíc (a díky Bohu za takové množství!) opravdových skautů a skautek za celou devadesátiletou existenci hnutí – od skromných Svojsíkových experimentálních začátků až po dnešek.

Tito opravdoví skauti a skautky, z nichž značná část je již dávno nebo krátce na „Pravdě Boží“, jsou „solí naší země“. Patří do naší historie, jakkoliv většina našich historiků se k tomuto faktu nevyjadřuje, nepíše o něm, mlčením se snaží umenšit mravní sílu skautského hnutí ve společnosti dvacátého století...

Tvrdím však se vši vážností: jakkoliv není ten (mnou odhadovaný) počet opravdových skautů velký, *ovlivnil* někdy více, někdy méně *mravní klima naší společnosti*. Ten nevelký počet lze násobit o členy rodin našich skautů, o některé nezávislé příznivce i o „nepsané“, tj. neregistrované skauty, *skauty životem, způsobem myšlení a života*. Takoví lidé se stávali závažími i na miskách politických – proč by jinak totalitní režimy (ten komunistický dokonce ve dvou následných obdobích perzekuce) činily všechno možné pro potlačení skautských ideálů?!

Teprve dnes, v obnovené svobodě a pomalu se obnovující demokracii, byla (a stále je) u nás šance plnějšího a *zřetelnějšího působení skautingu na mravní stav národa*, zvláště na tolik ohroženou mladou generaci. Je velkou chybou, neřku-li tragédií, že tato šance zůstává z valné části nevyužita. Nedobré změny organizační a *hlavně odklon od mravních a duchovních aspektů skautingu*, prosazovaný a uskutečňovaný – někde potichu, někde už zcela zřetelně a bezostyšně některými mladšími činovníky, vesměs „absolventy“ pionýrské a svazácké „výchovy“ – přinášejí už negativní plody a zcela zřetelně oslabují i *mravní prestiž skautingu*, onu dobrou pověst a *společenskou autoritu*, kterou hnutí kdysi u nás mělo, poněkud ovšem v první polovině dvacátého století. Dnešní pohled společnosti na skauting je u nás lhostejný, někde i nepřátelský, velmi často zklamáný!

Přijde ovšem jednou doba, tak věřím, kdy objektivní historici skautingu budou muset i tyto negativní stránky našeho skautského hnutí zhodnotit a uvést i jména lidí, kteří se v různých obdobích, tak odlišných mírou svobody společenské i osobní, na tom všem podíleli. Nejsmutnější kapitolou bude však určitě popis období, kdy sice byla zno-

vu ustavena demokracie a existovala plná svoboda, ale kdy přesto došlo k pokřivení, ne-li zcela k likvidaci pravého skautingu.

Zdálo by se, že už je zbytečné opakovat, že nejdůležitější tři „sloupy“ skautské výchovy, položené do jejích základů R. Baden-Powellem, jsou zásadní a nemohou být z obsahu hnutí jakkoliv vyloučeny. Ale provedeme-li zevrubnou a objektivní analýzu, zjistíme, že z té trojice nosných pilířů jsou „tíše“ akceptovány jen dva – *povinnost k druhým a povinnost k sobě*, zatím co onen první a nejdůležitější – *povinnost k Bohu*, je buďto pouze formálně vyslovován, bez snahy jakkoliv se pokoušet o jeho realizaci, nebo prostě vyloučen, zcela vygumován z obsahu skautských programů a činností! A přece právě tento duchovní pilíř je hlavním, ústředním i nosným prvkem stavby, bez něhož se celý skauting sesouvá na hromádku kamení, na trochu nesoudržných prvků, které sice samy o sobě mohou mít dílčí praktickou hodnotu, ale nemohou vytvořit ten jedinečný, hodnotný celek, jehož výsledkem je **skautství**, život plný bohatého smyslu a hodnot, *život skutečně důstojného lidství!*

Všimněme si pozorně: i lidé jinak inteligentní (slovo „jinak“ zde nabývá zvláštního, kritického významu) kladou, jsou-li na vůdcovských, činovníckých místech v hnutí, velký *důraz na vše z praktické výchovy* a ještě víc z *výcviku*; jistěže i to je velmi užitečné: pobyt v přírodě, její znalost (a zde hned kriticky podotknu: je to vedení spíš ke znalostem, než k obdivu – *a právě obdiv je prvním krůčkem k duchovnímu chápání a k duchovnímu přístupu* k jevům tohoto světa!), tábornictví se vším, co vyžaduje – rukodělné schopnosti a dovednosti, vaření v přírodě, umění přežít v těžkých podmínkách přírodních i klimatických, trochu stopaření, signalizace, první pomoc atd. atd. Toto všechno je snad stokrát podrobně a dobře zpracováno a vysvětleno v kvalitních příručkách a knihách, kterých má česká skautská literatura opravdu dostatek. Ale tito lidé – praktici, byť by sebenadšeněji plnili svůj praktický skautský program, stavějí budovu skautství přece jen na písku, chybí-li tam (a lhostejno, zda vědomě, tj. záměrně, nebo prostou neznalostí a nepochopením!) *vědomí nadčasového, člověka daleko překračujícího* (transcendentálního, duchovního, věčného) **smyslu**! Vše je mělké, ba nesmyslné, marné, bude-li chybět onen spirituální tón, duchovní paprsek, který prosvěcuje všechno naše usilování a dává mu **smysl**.

Slovo *smysl* bych zde měl třikrát podtrhnout: *skauting je hledání a nalézání smyslu života* – a řeknu rovnou, že odpověď na toto skautské hledání není ani tak slovní (vskutku, definici smyslu našeho bytí a života vůbec se právě pro tu jeho zázračnost a nesmírnost odpovědi

nepodaří nikomu beze zbytku podat...), jako pocitové, tušené, šeptané hluboko v srdci **vírou**. Životu, bytí, *všemu dává smysl toliko víra*, ona pociťovaná, prožívaná jistota, která umožňuje člověku žít bez oné mučivé, bezvýchodné skepse, která dohání tolik lidí bez víry k tragickým koncům (čímž není míněna jen sebevražda – mnoho lidí „žije“ a „dožívá“ ve stavu duchovního odumírání či dokonce duchovní zhouby...).

Mnoho lidí v našem hnutí – těch dospělejších i vyspělejších – cítí a uznává potřebu vytěžit ze skautingu jeho jádro, tj. právě onu duchovní podstatu, která je vskutku životadárnou (zde míním životadárnost v plném smyslu, *tedy prospěch nejen životu tělesnému a duševnímu, ale i duchovnímu*; naučme se přesně rozlišovat tyto dva poslední pojmy!). Když ale dojde na věc samu, na realizaci v naší skautské výchově, pak řeknou: je to velmi těžké, nevíme, jak na to...

Uznávám: duchovní aspekty výchovy jsou opravdu těžké, nesnadné, citlivé, ale jsou uskutečnitelné. Vést děti a mladé lidi k pochopení a hlavně k přijetí, k akceptování mravních zásad je těžké, ale ještě mnohem těžší je získat je pro akceptování kterékoliv správné cesty, která vede k **víře**.

Je to cesta od důvěry v život k víře v hluboký a závazný smysl života, k uznání, že je nám darován, že je i řízen a sledován Stvořitelem. A to nelze poznávat našimi pěti smysly, jakkoliv tyto tělesné smysly (zrak, sluch, čich, hmat, chuť) mohou vnímavého člověka, krácejícího tímto světem a jeho přírodou, upozornit, inspirovat k zamyšlení. Od vnějších vjemů (prostřednictvím smyslů, nejvíce snad zraku) může člo-

věk dojít k okouzlení stvořitelským Činem; od povrchního okouzlení k stále hlubšímu *obdivu*; od obdivu k *pokoře*; *pokora je prvním předpokladem úcty i „bázně boží“* (obávám se, že mnohemu modernímu člověku je slovo „bázeň“ nepříjemné, zdánlivě totiž narušuje jeho pyšné lidské sebevědomí, nějak zasahuje do jeho nepřemýšlivé sebejistoty...). Úcta k Bohu-Stvořiteli i pokora a bázeň před jeho vševidoucím majestátem je pak základem každé opravdové *etiky*, tj. jedině správného chování a jednání (ne ve smyslu společenské etikety!!) i rozhodování. Uznání takto vymezeného rámce našeho života nepovažuje moudrý člověk za nějaké snižování své lidské

důstojnosti, ale naopak: přijímá to jako vlastní povýšení, za vlastní přiřazení k *vyššímu Řádu*, k *vyššímu Smyslu* všeho. A jakou vnější formu náboženskou, religiózní, dá člověk, který takto uznal Boha (nechť Ho nazývá jakkoliv!), chápejme už jako věc jeho osobní volby, jeho osobního přístupu k duchovním pravdám. Mladého člověka však moudrý vůdce musí důrazně varovat před scestnými, bludnými učeními, jakých se v dnešní době (a kupodivu nejvíc právě v tzv. ateistické společnosti!) nabízí, podbízí i sugestivně vnucuje opravdu mnoho – od hloupé pověřivosti a spiritismu přes astrologii, tarotové a nesčetné jiné metody věštění, až po nejbizarnější nebezpečné sekty a dokonce i uctívání odpůrce Boha, satanismus...

Najít vhodnou chvíli, vhodné taktní slovo, vhodné prostředky k tomu, aby vůdce nebo duchovní rádce ukázal (nebo aspoň naznačil) pravý směr hledání (a zde opakuji: skaut je především **hledač cest!**) je těžké, přetěžké. Nepokusíme-li se o to vůbec, zklamali jsme: nejsme vůdci, nejsme skauty; zůstáváme jen manažery, organizátory praktických programů, konferenciéry či moderátory her, snad i dobrými instruktory nějakého výcviku, nejčastěji ale pouhými baviči – nic víc, nic víc!

Skauting a Cesta k Bohu

Jestliže jsme tedy správně pochopili mnohoznačnost i hluboký význam slova **skaut** (opakuji – ne slova „junák“!), pak nám jeho překlad „hledač“, nebo širěji „ten, kdo hledá cesty“ nebo „ten kdo sobě i druhým nachází cesty“ už sám napovídá, co je smyslem a cílem skautingu. **Cestou** je zde míněn nejen schůdný úsek terénu, ale *pouť životem* vůbec, dobrou cestou je míněn dobrý, správný život. „Povinnosti k Bohu“, nebo „Povinností vůči Bohu“, je ve skautingu míněno správné směřování naší cesty životem, naše úsilí přiblížit se o nějaký ten krůček „obrazu Božímu“. Každé zlepšování je cestou k dokonalosti – a Nejvyšší Dokonalost, která svítí jako Polárka na konci našich pozemských cest, je přece Bůh.

Bůh! Slovo, které je mnoha, velmi mnoha lidem jaksi nepříjemné. Hodně jsem o tom přemýšlel, proč... Vlastně o tom přemýšlím po celý život. Snad je kousek odpovědi už ve faktu, že to souvisí s existencí *svědomí*. Přes všechno liberalistické uvolňování mravů (demagogicky to leckdo nazývá „osvobozením člověka“) zbývá někde v koutečku lidských duší něco podobného ostnu, něco, co znepokojuje, co šeptá,

byť často hlučně překřikováno zábavami, horečnou činností všeho druhu, „vyžíváním se“ atd., tiché napomenutí: „Nejednáš správně!“, „Takto ne!“...

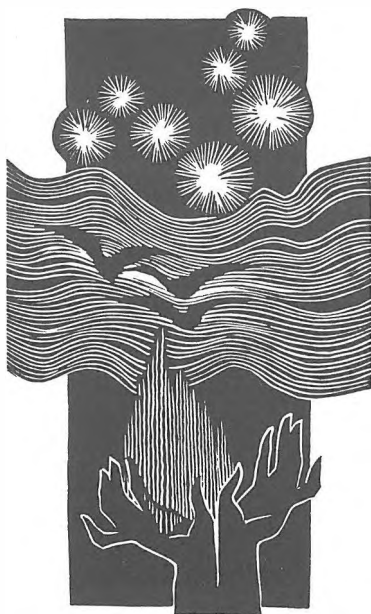
Už filosof Immanuel Kant (zemřel 1804) s upřímným údivem i pokorou zvolal: *„Dvě věci naplňují mou mysl vždy novým a vzrůstajícím obdivem a úctou, čím častěji a vytrvaleji se jimi mé myšlení obírá: HVĚZDNÉ NEBE NADE MNOU A MRAVNÍ ZÁKON VE MNĚ.“*

Už jen tato věta starého filosofa by mohla naplnit i vyjádřit podstatu *skautství* (nikoliv běžného „skautování“!), hluboce pochopeného a hlavně žitého skautingu!

I ten nejzarytější atheista mívá chvíle – a může to být náhodou i pod tím nesmírným dojmem z pohledu na hvězdné nebe – kdy se v něm, v jeho duši (byť on sám na duši nevěří), ozve tichý, ale neodbytný hlásek svědomí: tehdy vidí jakoby v prudkém světle fotografova blesku nesmyslnost všech těch pochybných „hodnot“, kterým zatím přikládal – jak bláhově! – takový význam a důležitost: úspěch, peníze, sláva, moc, „radovánky“ všeho druhu... Vše v takový moment bledne a duše se chvěje otázkou: má to všechno, čemu přikládám takový význam a za čím se tolik pachtím, vůbec nějaký smysl? Jdu správnou cestou? A co je na konci všech pozemských cest? – A aniž si to takový člověk uvědomuje, v té chvíli překročil materiální, hmotný, pozemský rámec či spíše navyklý chomout, a na okamžik – a je to požehnaná chvíle! – se svou neklidnou, znepokojivou otázkou obrátil směrem k doposud popíranému Bohu. Na okamžik byl i pokorný – a *pokora je podmínkou každé víry!*

Skauting je mnohohrstevný, je to výchova o mnoha „patrech“, ale dodnes, po téměř stoleté existenci, je právě to nejdůležitější namnoze nedoceňováno. Víceméně skrytý duchovní potenciál skautingu vlastně pořád čeká na své plnější využití a rozvinutí!

Tento ideál, totiž ono plnější využití zatím víceméně *skrytých hodnot skautingu*, plnější rozvinutí právě těch dnes tak zanedbávaných, nechápaných a někde i přímo odmíta-

ných duchovních možností, je vskutku nelehkým úkolem – přízněji se to právě nyní, na začátku třetího tisíciletí od narození Krista. Duchovní klima celé naší společnosti není dobré, ale rezignovat nesmíme: byla by to zrada na skautských ideálech, kterým jsme slibovali věrnost svým skautským Slibem.

V této souvislosti si ovšem musíme přiznat, že ke splnění takových náročných úkolů, jaké duchovní výchova ve skautingu klade, nemáme dost vůdců, ani dost opravdových „myslitelů“ v hnutí (slova „ideologů“ se mi pro jeho dehonestaci totalitními „ideology“ nechce používat!). I ti nejlepší skautští praktikové, tj. vůdcové a činovníci, kteří jsou obětaví, pracovití, inteligentní a nadšení, nedosáhnou na náročný úkol vést mladé lidi k opravdovému, hlubokému skautství, jestliže zůstanou jen u té praxe, u těch skautských dovedností, znalostí a kvalit, byť tak důležitých pro praktický život... Ne, seabemín je zde nekritizují, je dobré, že vůbec nějakí takoví existují, jen vyslovuji lítost nad tím, že nenaplňují skautské ideály právě v těch věcech, v těch aspektech, které ti nejlepší ze zakladatelů a všech dalších vynikajících činovníků hnutí, cenili nejvýše. Dokonce chci zde, ba musím zde vyslovit i vděčnost za to, že máme dost aspoň těch nadšených, zkušených praktiků (mnozí z nich jsou instruktory lesních škol a kursů, mnozí vůdci oddílů, středisek, okresů, někteří jsou dokonce spisovateli-publicisty, které hnutí pro svou práci potřebuje). Ale – dovolu mi zde opakovat svůj povzdech – duchovních vůdců máme odjakživa málo a v současnosti snad nejméně.

Oč vlastně jde? Snad – jak by se někdo mohl domnívat – o prosazování nějakého konkrétního náboženství v hnutí? O šíření konkrétní religiozity (katolické, evangelické, pravoslavné či jiné)? – Ne, takto to nikdy nebylo myšleno ani požadováno, ačkoliv některé skupiny skautů – právem demokratické volby a právem svobody svědomí a vyznání – ustavovaly kdysi (zvláště za první republiky) homogenní, tj. „stejnověrecké“ oddíly. Dnes je tato možnost realizována daleko širěji a volněji: v souladu s ekumenickými snahami doby – v ekumenicky pojímaných lesních školách a kursech. Zdá se,

že v tomto rámci se daří velmi demokratickým a velice tolerantním způsobem působit ve směru duchovních aspektů skautingu a skautství, tak jak to naznačoval i žádal, už Baden-Powell a svým způsobem i E. Th. Seton.

Skautské duchovní působení

Skautské působení na mládež (a proč ne – i na dospělé lidi!) ve smyslu podněcování a utvrzování **víry ve Vyšší Moc**, která dala všemu vznik a která také všechno řídí, může mít a má mít zcela neformální ráz: při nejrůznějších příležitostech, především ovšem v přírodě, se nesmíme bát ani stydět vyslovit svůj postoj – postoj vůdců, vychovatelů – k těm velkolepým jevům, doslovně zázrakům, kterými jsme obklopeni. Vždyť Boží příroda i sama svou tichou řečí člověka oslovuje – proč mlčet a nepřidat pár svých pokorně obdivných slov? A přece – toto vím bezpečně – se to téměř nikdy neděje, přírodou se jde (nebo spěchá!) vesměs slepě a hlouše a místo podněcování k obdivu a pokornému uznání Boží tvorby se nanejvýš trochu *poučuje*: toto je modřín, toto je stopa veverky, toto je vápenec a zde, na pařezu, můžeme spočítat letokruhy... Ale málokde dokáže vůdce či vůdkyně inspirovat nad těmito přírodními jednotlivostmi k zamyšlení: jak zázračně je to všechno skloubeno, jak jedinečně to složité přírodní společenství spolupracuje, jaké zákony jsou vdechnuty tomu úžasnému celku, jak geniální musel být, musí být onen Vrchní Inženýr, který tuto nesmírnou složitost, jejímiž jsme nepatrnými součástkami, vytvořil a rozhybal... Vysvětleme konečně jednou svým svěřencům, že i největší přírodovědci stanuli v pokoře před takovým Božím Dílem – kolik neuvěřitelných, obdivuhodných zákonitostí shledali např. v životě a organizaci mravenců, kterých je (zatím!) vědou popsáno téměř deset tisíc druhů... Nebo se opravdu natrvalo budeme spokojovat větou: „Hle, tady ta kupa jehličí, to je mraveniště, mají tam svou královnu a skrývají tam své kukly..?“

Velmi prosím, aby mi teď bylo porozuměno: samozřejmě, i to poučení na úrovni jednoduchého přírodopisu, tj. zoologie, botaniky, mineralogie atd., je dobré – doplňuje to přímým názorem školní výuku. Ale skaut – *hledač cest* (stále si toto označení opakujeme!) musí být stokrát náročnější: musí neodbytně *klást otázky přírodě* – ptát se jí nejen „co je toto“, ale hlavně „jak to všechno je“, „proč to všechno je“, „k čemu to je“ a hlavně: „KDO to stvořil“, „CO JE ŽIVOT“, „Jaký to

vše má smysl?“ Odpověď pravděpodobně nedokážeme zformulovat – ale v tom právě je i smysl skautského hledání: od pokorného obdivu, od obdivného přiznání vlastní lidské nedostatečnosti vše plně pochopit, je už jen krůček k **víře** a k jejím etickým výsledkům pro náš pomíjivý pozemský život. *A každičký sebumenší krůček na této upravdě skautské cestě, v tomto skautském hledání, má nesmírnou cenu!*

Noční oblohu, jiskřící tisíce nesmírně vzdálenými hvězdami, mnohé městské děti vlastně ani pořádně neviděly – snad poprvé na táboře, na výpravách, při „obyčejných“, ale záměrně načasovaných vycházkách za město (nebezpečí noci je zde eliminováno přítomností alespoň jednoho dospělého vůdce, znalého místního terénu i situace). Sám jsem v mládí vícekrát zažil ono otřesné prožití lidské nepatrnosti tváří v tvář hlubinám obrovitého, tajemného Kosmu: nikdy mne přitom nenapadla nesmyslná, nadutá poučka „pokrokářů“, že to vše vzniklo jaksi samo od sebe, náhodou, bez závažného důvodu, účelu, smyslu, cíle..., že by Vesmír tedy mohl být zcela bez nevýslovného, závažného smyslu, že tedy bez smyslu je i život – takto myslet může jen člověk nějak v nitru zablokovaný, zatvrzelý, divný! Skaut či skautka, hodní toho jména, lidé s *vidoucíma očima* a *otevřeným srdcem*, v takové posvátné chvíli úžasu a pokory (ale nemusí to být jen pod noční zářící oblohou, může to být třeba na horách při východu či západu slunce, může to být u hučícího vodopádu, může to být „jen“ při pohledu na louku plnou kvetoucích pampelišek – kdykoliv, kdekoliv!) cítí povznesení mysli a citů, tedy srdce („Sursum corda!“); své duše; cítí pokoru i vděčnost za život; cítí posvátnost života; začínají tušit jeho hluboký smysl.

Ano, skauting nás učí především *vážít si života*, každého života (tedy nejen svého, lidského, ale života vůbec!) a cítí, že tedy není správné jakýkoliv život zbůhdarma zničit, zahubit, omezovat či poškozovat. Zbytečně neublíží ani tomu sotva viditelnému broučku na pěšině; nedovedu si představit, že by skaut zamířil vzduchovkou na pěníci, prakem na brhlíka, šplhajícího po kmeni dubu hlavou dolů, nebo střílel lukem na vodní ptactvo na jezeře... Nedovedu si představit, že by skautka kromě kytky, kterou chce dát do vázy mamince, nebo položit na hrob oldskautky, zpusťovala jen tak – pro potěšení z ničení – palouček plný kopretin...

Úcta k životu, tedy i vlastnímu (třetí zásada Baden-Powellova: Po-vinnost k sobě), který jediný vlastně dennodenně ovlivňujeme sterým způsobem, vede k jeho ochraně, k jeho „šlechtění“, tedy zdokonalování po všech stránkách. Vylučuje jakékoliv sebepoškozování: drogami, ni-

kotinem, alkoholem, nadměrnou konzumací, ale také vylučuje oslabování organismu výstřednostmi, neřestmi všeho druhu i – lenošením!

Skaut či skautka tak přirozenou cestou, aniž by předtím nutně vyslechli nějaká kázání o sedmeru hlavních hříchů, začínají sami upravovat svůj život ve smyslu *odvěkých zákonů etiky* (ale i sebezáchovné zdravotní vědy...) a bezděky se tak přibližují i k Mojžíšově formulaci *Desatera Božích přikázání*. Koneckonců všechna velká monoteistická náboženství skrývají ve svých přikázáních zároveň i účinná doporučení, jak správně žít, dokonce i jak zdravě žít, přičemž zdraví duševní je zde nerozlučně spjato se zdravím mravním. Obecně dnes preferované zdraví tělesné je, jak nám to potvrdí i mnoho psychiatrů, druhotným jevem, odvozeným od zdraví duševního i mravního (pozor, neplatí to vždy obráceně: bezcharakterní gangster může být fyzicky zdravý jako řípa – přinejmenším dočasně; není však „normální“ duševně a mravně).

Skautské působení v družině (a maximálně v oddíle) stejně, nebo aspoň přibližně stejně zaměřených mladých lidí, chlapců nebo děvčat, je a musí být *pozvolné a vytrvalé*. Pozvolna se člověk stává skautem nebo skautkou s vysokým mravním standardem, s *duší trvale otevřenou všem duchovním otázkám*. Ano, většinou jde o otázky, o věčné otázky, které ani nemusí být vždy zodpovězeny: skaut je *ten, kdo se ptá, kdo se umí ptát*, kdo vyzvídá – a už tento stav „tázajícího se“ je žádoucí stav; je to obrat člověka správným směrem; je to *už duchovně laděný stav lidské bytosti*. Vždyť není nic horšího, než duchovní a mravní lhostejnost! A jak mnoho dnešních lidí takto lhostejně žije!

Působení pozvolné a vytrvalé: nepodaří se vychovat mladého člověka během několika málo výprav do přírody či během čtrnáctidenního letního tábora! Je třeba mít vůdcovskou trpělivost; někdy i shovívavost; vždy však toleranci! A je třeba mít i takt, důmysl ve volbě správných témat a námětů (zejména k večerním, citově zvláště účinným besedám). Lze předpovědět, že se dožijeme deseti nebo i stovky zklamání na jeden jediný úspěch; lze také odhadnout, že někdy a někde ovlivníme kladně jen jediného z celé družiny: i to je úspěch a naše práce za to stála! (Tentýž může být osud mých úvah a námětů, zde poprvé zveřejněných – ale i několik málo bratrů nebo sester, kteří to byť jen zčásti pochopí, mi stojí za tu práci!).

Žel, proti kladnému duchovnímu působení stojí dnes celý arzenál protivníků: televize, tisk, zábavy vesměs pokleslé, ba amorální úrovně... A v družině stačí jeden či dva mravně narušení jedinci kontaminovat všechny a zničit sebelépe založenou práci dobrého vůdce.

Je to problém, se kterým si málokdo poradí. Myslím, že je zde na místě rozhodnost a přísnost: okamžitě takového člena z našich řad vyloučit! Ohledy na klesající počet registrovaných členů nejsou na místě!

Skauting u nás (mluvím samozřejmě o poměrech uvnitř největší naší organizace, které jediné znám z vlastní praxe, z mnoha svědectví i velmi objektivního, rostoucími starostmi provázeného pozorování hlavně ve věkové skupině skautů a roverů) je dnes v takovém stavu, že to budí obavy i zklamání mnoha zkušených skautských vychovatelů. Nelze se také uklidňovat chlácholivým ubezpečováním některých lidí v hnutí, že tento trend, směřující zřetelně ke snižování mravních nároků na každého člena, je běžný ve světě a že je to tedy už jakási nevyhnutelnost doby. (Ano, účastníci jamboree i různých roverských „mootů“ referují: namnoze se kouří, někde jsme viděli i alkohol, skauting se někde mění v pohodlný, luxusní turismus nebo piknikové formy „táboření“, uvolněnost mravů je patrná i ve styku chlapců a dívek atd.). Účelová „optimistická“ nám připomenou, že máme několik skautských časopisů dobré úrovně (a je to v podstatě pravda), narůstající

kvantum skautských příruček, řadu lesních škol, nové kroje, několik skautských základen atd. Neopomenou také tvrdit, že problémy byly vždy, že dřív bylo v mnohém ještě hůř atd... – ale to je jen povrchní pravda! My přece po devadesátileté existenci skautingu u nás musíme očekávat daleko vyšší úroveň ve všem – ale hlavně: *neslevovat z postulátů mravních ani o píd!*

Soudím, že mezi příčiny, které trvale kalí čirou studánku skautingu a podlamují možnost plněji formulovat principy charakterové a mravní, patří *zcela nedůsledné vyrovnání se s minulostí*. Stále ještě mají velký vliv lidé, kteří v Junáku „byli při tom“, tj. nejen v akčních výborech KSČ, které se pohotově zmocňovaly vedení (ti dálnější, z roku 1948, už většinou „dosloužili“, ale jsou zde ještě funkcionáři z normalizačních let, kteří – bohužel i s nejvyšším činitelem Junáka – provedli vstřícné kroky k třetí likvidaci Junáka pod heslem „Zůstaňme s dětmi“; tato dobrovolnost se nám dodnes mstí při sporech o nemovitý majetek, kdy odpůrci namítají: „Majetek jste v r. 1970 předali dobrovolně a titíž funkcionáři byli pak v Junáku opět zvoleni r. 1990 – jak tedy můžete mluvit o nezákonném zabrání majetku?“ –

Ale daleko horší jsou *důsledky mravní* – jak chceme obhajovat zásady pravdivosti a čestnosti, když tyto stíny minulosti stále zamlčujeme, omlouváme, chodíme kolem nich po špičkách? Jak můžeme mlčet (a jednou pro vždy neodsoudit a neomluvit se) k hanebnému faktu tzv. „arizace“ Junáka (tj. vypovězení židovských skautů z čerstvě ustaveného Junáka, který měl sdružit **všechny** tehdejší skautské organizace, roku 1939)? Jak vysvětlit dnešní skautské mládeži, že časopis *ČINOVNÍK* č. 8 r. 1940 přinesl dlouhý kladný článek o Hitlerjugend a doporučoval skautským vůdcům k studiu příručky tohoto nacistického uskupení mládeže? Jak vysvětlit i nepřiliš dávny fakt, že člověk, který řídil mládežnickou bojůvku, která odvedla z Ústředí Junáka Dr. Plajnera v únoru 1948 pod samopalem, byl znovu v Junáku od r. 1990 a že trvalo dlouho, než pod tlakem skautské veřejnosti se ho podařilo vyloučit, k čemuž se nejvyšší činitelé ÚRJ jaksi pořád neměli? A jak jednou budeme našim skautům vysvětlovat, že činovníci Ústředí iniciovali (aniž museli!) vstřícné jednání s Pionýrem o ustavení ČRD M přes odpor tisíců skautů a skautek v hnutí? – Desítky stínů zahalují naši nesnadnou skautskou cestu – ale *cesta do Světla může vést jedině pravdou, pravdivostí, čestností*: to jsou přece skautské vlastnosti! Nikdy ne taktizování, kompromisy, kolaborace jakéhokoliv druhu!

Důležitost mluveného projevu

Smutné také je, že samotný slovník, jímž se pokouším dnes mluvit o pravém skautingu, je už některým mladším lidem nesrozumitelný, jako bych mluvil řečí jiné civilizace... Skrz naskrz materialistická doba (nemylte se: zhroucením komunistického režimu u nás nejenže nevymizel z lidských hlav a představ hrubý materialismus, ono lpění a dychtění po materiálních, hmotných statcích – dokonce těchto trendů, naprosto křivících lidské charaktery, ještě přibýlo! Jen si všimněte, co pořád hlásají, propagují i prosazují časopisy, media, reklama všeho druhu!). Nuže, stará, dobrá slova *jako bratrství, svornost, úcta, oběť, obětavost, pokora, skromnost, zdvořilost* atp., jsou sice ještě občas někým vyslovována, ale dávno již nemají svůj hluboký smysl a váhu... Zkuste se mladých (i mladých z našeho hnutí – zkusil jsem to!) zeptat na jejich priority, na jejich *žebríček hodnot*: peníze, majetek, úspěch, „láska“ (přičemž je míněna hlavně ta smyslová – cit se dnes „nenosí“!). Už *tedy jazyk, slovník, vyjadřování je prubířským kamenem naší výchovné práce*. Ale všímáme si toho vůbec? Ztratíme na toto téma aspoň pár slov v družinách, oddílech, všude, kde máme příležitost? – Nepodceňujme toto zdánlivě drobné působení: už čistota jazyka, jeho obsah, forma, bohatství atd. patří do předpokladů našeho duchovního působení! Slyším-li amorální tlachy zaznívat ze skautských skupinek, bavících se hlučně třeba na nádraží, ohlížím se se studem: co si pomyslí lidé kolem?

Skaut, skautka, rover, roverka se musí výrazně lišit od ostatní společnosti už svým jazykem, svou mluvou. Kultivovanost projevu začíná u projevu vůdce oddílu, ba už u rádce družiny. Proto také je rétorika zařazována do obsahu vůdcovských kursů – ale to vše nestačí, to je jen nakousnutí tématu. To, jak se mluví v klubovně, na výpravě, na táboře, všude – to je neklamný doklad naší výchovné práce. Vždyť i jedno skautské přikázání říká: „Skaut je čistý v myšlení, slovech i skutcích“! A mluva je neklamným obrazem vlastního myšlení – a mne někdy až děsí, jak hrubou a přízemní úroveň to i ono má...

Věřte, nebude mi vadit, nebude-li nějaký skaut umět na zimní obloze určit souhvězdí Orion; nebude mi příliš vadit, nerozezná-li skaut či rover stopu psa od vlka, nebo nedokáže-li zrovna zručně uvázat „dračí smyčku“, nebo uplést kožený turbánek! Ale hluboce mi *vadí ubohost obsahu i formy v mluvě našich skautů*! Ptám se: jak to, že toto bereme tak lhostejně? Jsem snad já nějaký ortodoxní podivín, který se nechce přizpůsobit pokleslosti doby a žádá vlastně nemožné? Zcela vážně teď řeknu: bude-li v našem skautském hnutí pokračovat trend

k poklesu či nedbání takových hodnot, jako je rodná řeč, jako je čistota mluvy, jako je vážnost jejího obsahu, jako je úcta k národu, k jeho tradicím i symbolům, k jeho historii atd., – pak bych se musel takového společenství, byť s lítostí, vzdát. „Vrána k vráně sedá“, říká naše mudrosloví – ale kdyby většina hejna začala krákat příliš falešně a hrubě, je nutné – už kvůli zachování vlastní cti a důstojnosti – zamávat křídly a letět jinam. A teď to nejvážnější: co říci na zprávy, že už na samotném vrcholku naší organizace (zde raději nepoužiji slova hnutí) se někdy „řeší“ věci křikem, hrubostí, nezdvořilostí, arogancí, nevybíravými slovy?! Kde jsi, pravý skautingu?!

Skauting je cesta správné volby

Někdejší zvědové – scouti – nejen cesty a stezky hledali, oni je také *volili, vybírali*. Dnešní skauti a skautky by toto měli přijmout jako součást své životní filosofie i praxe: vždy a všude vybírat, volit cestu z mnoha nabízejících se (a dodejme: z mnoha dnes se podbízejících, vtírajících se nabídek) možností. Skaut (skautka), který tohoto vyššího chápání skautingu a skautství doroste, cílevědomě pak upravuje svůj *životní „styl“*, svou životní cestu. Dennodenně je stavěn před volbu – a on, pamětliv Zákona, který přijal a Slibu, který dal, vybírá a volí správně:

- *společnost* (druhy, přátele, společníky, partnery, spolky atd., které do svého života přijme, nebo jimž se vyhne);

- *četbu* (které knihy či časopisy bude číst a které odmítne, případně i zničí, aby zamezil – např. ve své družině – šíření zla, amorálnosti, duchovní zhouby atd.);

- *pořady v televizi a rozhlasu* (zvláště televize svou vtíravou sugescí dnes velice přispívá k poklesu morálky i vkusu!);

- *zábavy* (které hry či zábavy akceptuje, které naopak nekompromisně odmítne jako duši škodlivé, nebo čas zabíjející a ohlupující);

- *návky a závislosti* (zcela odmítne drogy, opíjení se, kouření, hazardní hry, které se též stávají návykem – gamblerstvím);

- *módní a jiné rozmařilosti* (nepodléhá fintivosti ani kultu těla, zcela odmítá škodlivé „zdobení“ těla – jizvení, tetování, propichování různých částí těla, nadměrné líčení atd.).

Zkrátka, s opatrností zvěda, scouta hledajícího správnou cestu, volí ze všeho, co se mu nabízí, to nejsprávnější, nejvhodnější, nejkultivovanější, nejzdravější, nejlidštější!

Vodítkem, kompasem mu vedle skautského Zákona může být prastaré Desatero přikázání Božích, jak je zapsal Mojžíš na hoře Sinaj, ale i jiné etické kodexy, které dali lidstvu myslitelé, proroci, velcí učitelé. Skaut má možnost volit i rámec, v němž chce spolu s dalšími lidmi stejného nebo příbuzného vyznání uskutečňovat svůj správný život a vyjadřovat svou úctu k Nejvyššímu, který je Dárce života i všeho kolem nás – volí tedy náboženství, většinou na základě rodové tradice, tj. podle přesvědčení svých rodičů a předků. V Evropě, postavené na základech anticko-křesťanských, se takovým tradicí ověřeným i osvědčeným názorem stalo křesťanství, které – přes všechny stále opakované pokusy zeslabit či omezit jeho vliv – určuje charakter naší civilizace, naší kultury i našich právně-společenských vztahů už téměř dva tisíce let.

I ten mladý člověk, který přišel do skautských řad z rodin ateistických, nebo jen „vlažně“ věřících, může právě tím skautským hledačstvím, *skautským pátráním po vyšších pravdách* (a příroda je plná takových poselství a poukazů) dospět k *poznání Vyššího Jsoucna*, k uznání, že nad hmotou tohoto světa vládne a vše řídí Duch, Stvořitel, Bůh – nazvěme Ho už jakkoliv! A od tohoto poznání je už pak krůček k hledání, volbě i nastoupení *eticky správné cesty životem*. A to je přece nejvyšší úkol i cíl, jaký si může nějaké sdružení, výchovné hnutí před sebe postavit! Už z tohoto úkolu i cíle je jasné, jak se skauting zásadně liší od obyčejných spolků a organizací pro mládež i dospělé – a nejvíc právě od programově ateistického tzv. Pionýra!

Někdo může namítnout: takto stanovené cíle skautingu, takto chápáné a realizované skautství, to je úkol nadmíř těžký. Je! Však také jeho plnější pochopení nežádáme od těch menších a nejmladších – od vlčat a od skautů do 10–12 let, ba i do věku puberty. Ale nechat vyrůstat v družinách, oddílech i roverských kmenech mladé lidi „jen tak“, zabývat se jen trochou praxe, spoustou her a celoročním sledem atraktivních zábav a akcí, vrcholících táborem nebo dokonce zahraničním zájezdem a účastí na jamboree nebo nějakém roverském motu – to by bylo politováníhodné, ba scestné *ignorování smyslu skautingu*, který má vést ke skautství, skautskému životnímu způsobu i zaměření na celý život!

Jen takto – tj. naplňováním smyslu skautského hledačství – má a může mít veškerá naše práce smysl a užitek. Každé jiné zaměření se vzdaluje Baden-Powelovým i Setonovým záměrům a přáním a je – promiňte teď tu přísnou formulaci – když ne přímou zradou, tak přinejmenším nezralým, naivním, pokřiveným chápáním věci skautingu, je jen nedospělým, nesmyslným, bezcílným hraním na pseudo-

skauty, je zblouděním, je ustrnutím kdesi na infantilním začátku té náročné Cesty, je pouze sbíráním nezralých padavčat pod košatým Stromem Poznání!

Vím, je to těžké – ale v něčem by měl náš skauting zcela přehodnotit svou dosavadní praxi, své metody i cíle. Ano, bude to těžké, přetěžké a těžší o záporné dobové vlivy, kdy celá společnost (s výjimkou nepočetných diaspor tradičně žijících rodin, zvláště na venkově) podléhá konzumnímu stylu života a falešným hodnotovým měřítkům. Ale nepokusit se o nápravu, nebo dokonce ani nevyslovit, neformulovat ty vznešené a zcela oprávněné nároky na výchovu, to by bylo slabošské, zbabělé, ústupkářské! Myslím, že každý, kdo jen trochu pochopil, oč dnes na poli skautské výchovy jde (a má jít!), měl by na svém úseku, ve svém okolí, podle svých mož-

ností a schopností přiložit svůj kámen do té nádherné budovy, kterou je – či spíše měl by být – skauting.

Člověk, zvláště mladý člověk, je dnes vystaven nejružnějším vlivům, působením, našeptáváním a svodům. Vedle lákavého požitkářského způsobu života je zde nesmírné nebezpečí *falešných nauk*.

Přirozená lidská žízeň po něčem duchovním, anebo aspoň tajemném, je zneužita různými klamnými učenými – okultismus, věštění z karet, hvězd (astrologie a horoskopy), z křišťálové koule, z dlaně a bůhvíčeho ještě, je dnes velice rozšířená „móda“ v těch kruzích, kde pověra nahrazuje víru. Pověřivost všeho druhu se může stát jedním z nejhorších pout člověka na cestě k duchovnímu vzrůstu!

Kupodivu: to vše nachází živnou půdu a důvěřivce i tam, kde se lidé programově hlásí k ateismu a kde odmítají jakékoliv vážné náboženství. Atraktivnost těchto scestných, povětšinou i šarlatánských a koneckonců vždy i zistných záležitostí přitahuje i mládež. Amulety, talismany, koketování s nebezpečnými sektami, užívání halucinogenních drog, klamně zdůvodňované „rozšiřováním osobního kosmického vědomí“ atd., jsou velkým nebezpečím a ani skautská mládež nemusí zůstat ušetřena tohoto ohrožení duše (a často, velmi často i těla!).

Mysleme na to, jak čelit skautingem tomuto Zlu, jak učinit skauting účinným nástrojem, který posílí imunitu člověka vůči těmto vlivům!

Skauting svou čistou, přirozenou vírou ve smysl a cenu každého života, i svou vírou ve vážný úkol života, daného člověku Bohem, stává se účinným nástrojem opravdové civilizace, opravdu důstojného života. Chtěl bych zde citovat autoritu nad jiné významnou: sv. Pavel v prvním listu Tesalonickým (5, 21–22) radí: „Všechno zkoumejte, dobrého se drže, zlého se chraňte v každé podobě!“.

Pravá řeč skautingu

Někdy zčistajasna padne urostlý strom. A nemusela to způsobit ani vichřice, ani sekera dřevorubce; ten strom měl buď mělké, nehluboko rostlé kořeny, nebo ty kořeny z nějakého důvodu ztrouchnivěly, shnily, byly narušené. A nejenže už nedodávaly životadárnou mizu nahoru do větví, nakonec přivedly celý strom k zániku...

Původní kořeny skautské ideologie (nebojím se zde použít slova „ideologie“ – mám na mysli souhrn ideálů, zásad, cílů, principů i zákonů hnutí!) měly být hluboké a tak je také Robert Baden-Powell formuloval. *Tři základní principy* (stále častěji se na ně zapomíná a ještě častěji se prosazuje realizace jen dvou z nich – povinnost vůči druhým a povinnost k sobě; tento trend by nakonec nutně vedl jen a jen k sobeckému, egoistickému „starat se o sebe“, tak jak to občas slyšíme i z úst některých politiků), z nichž ten první je v podstatě vyjádřením *nutnosti a potřeby víry ve Stvořitele* a odtud i *víry ve smysl a posvátnost každého života*; dále pak heslo, jehož hluboký smysl by zasloužil zvláštního rozboru a konečně Zákon (skautské Desatero, v některých zemích i Dvanáctero). Jsme u podstaty celé skautské etiky, jestliže si dobře uvědomíme závažnost hned prvního požadavku skautského Zákona: „*Skaut je pravdomluvný*“.

„Pravda vítězí“ – to je heslo dané našemu národu při ustavení první republiky. „Ano, pravda vítězí, ale někdy to dá fušku“ – tak nějak podobně to parafrázoval Karel Čapek u vědomí, jak často je pravda a spravedlnost křivena i umlčována...

Zde však chci obrátit pozornost k opomíjenému jevu dneška, který s tématem pravdy, pravdivosti a skautské pravdomluvnosti souvisí.

Když Baden-Powell před téměř sto lety formuloval a na první místo postavil právě ten nekompromisní požadavek pravdy a pravdomluvnosti, vycházel ze své lidské zkušenosti, že mnohé – ne-li každé

– zlo pochází právě od křivení, popírání, znevažování, porušování pravdy. Postviktoriánská britská společnost (tj. poměry v době po ukončení panování královny Viktorie) určitě přinesla mnoho znaků falše, falešné pruderie, dokonce bezohledné sobeckosti, elegantně překryté vnější etiketou a společenskou přetvářkou. Baden-Powell, uvyklý vojenské přímočarosti, věcnosti a určitě i ovlivněný odlišnými společensko-duchovními poměry v koloniích, kde sloužil, hlavně v Indii, kde dožívaly i přetrvávaly prastaré etické duchovní regule, pudově (neboť nebyl ani školeným pedagogem, ani teologem, ani psychologem!) vycítil naléhavost potřeby pravdivosti i pravdomluvnosti jedince i společnosti. A zcela určitě zde měla vliv i jeho domácí výchova v křesťanském duchu – vždyť vyrůstal v rodině anglikánského duchovního! To vše se podílelo na jeho postojích i přesvědčení.

Co by asi řekl Baden-Powell dnešku, dnešní společnosti, kde *lež na každém kroku* se stala běžnou praxí? Zamysleme se spolu nad touto věcí, neboť – tak jsem přesvědčen – je to klíčová otázka, od níž se odvíjí dnešní i budoucí podoba skautské výchovy, otázka, kde neúspěch celého skautingu se může podobat onomu vratkému, k pádu odsouzenému stromu, jehož kořeny byly dílem narušené, dílem oslabené nebo dokonce podřáté vinou nedobrych, nesvědomitých vůdců!

Dítě dneška se setkává se lží na každém kroku. Zvyká si na lež ve svém okolí, na lež v televizi, zvláště v reklamě. Zpočátku je dítě důvěřivé, ale už záhy – dokonce už někdy kolem svého pátého roku – se samo učí lhát.

Někdy jsou to i pohádky, vyprávěné, ale zvláště ty kreslené, televizní, které vedou dětský rozumek k tomu, že poznává, že ne všechno, co se vypráví, co se říká, co se ukazuje, co se tvrdí, musí být pravda. Dítě ještě neuvažuje o kategoriích „pravda“, „lež“, „klam“, „podvod“, nicméně už brzy ho naučí celé jeho okolí nedobré praxi: někdy je výhodné lhát, zapírat, zamlčovat, neříkat pravdu...

Ale pozor: není jen lež „slovní“ – je i lež v jiných, často velmi nenápadných formách. Dítě vidí v televizi i na ulici všelijak upravené a naličené lidi – zvláště herečky, zpěvačky, „hvězdy“ všech těch show-programů: není snad klamem, lží,

když někdo předstírá jinou barvu vlasů, rtů, pleti atd.? Ano, je to už dnes obvyklá společenská záležitost – ale což dnes stále více lidí nelže už svým klamným zevnějškem? Což dnes stále více lidí „nehraje“ někoho jiného, což dnes stále více lidí – v politice a obchodě zvlášť – nemá *dvě či více tváří*, z nichž ani jedna nemusí být pravdivá?!

Ale zpět k řeči, jazyku, mluvě: *dnešní řeč už bohužel není přímočará a pravdivá*, tak jak to před dvěma tisíciletími požadoval Kristus: „Vaše řeč budiž ano-ano, ne-ne“. Dnešní řeč je plná kliček, frází, tzv. idiomů, které koneckonců působí obrovské potíže i při učení se cizím jazykům a při překladech... A přitom lze, opravdu i dnes lze mluvit přesně, věcně a doslovně pravdivě i při zachování velké a krásné bohatosti řeči! Ano, řeč může být „chrámem“ (tj. jazykem pravé zbožnosti a pravdivosti) i „tvrzí“ (tj. pevností, základem i udržovatelem národního povědomí, národní svébytnosti), jak to krásně popisuje Pavel Eisner v knize o českém jazyku, nazvané právě takto: „Chrámy i tvrz“.

Vysoko nad gramatickou správnost jazyka je třeba klást *pravdivost každého sdělení*, formulace, každého výroku! Řeč plná kliček a záludností, řeč plná chytráckých dvojsmyslů, jak to dovedou i zneužívají mnozí mazaní právníci i vychytralí politikové a nejrůznější funkcionáři, nepatří do skautingu – právě naopak! Měli bychom my všichni, jimž leží osud a úspěch českého skautingu na srdci, *začít právě u obnovy skautské řeči, opravdové skautské řeči!*

Je radost hovořit s prostým, poctivým člověkem, který se, po celý život skloněn nad tvrdou prací, nenaučil lhát, klamat a podvádět: jeho řeč je možná jednoduchá, nezná tisíce básnických slov, ale má ryzost drahého kovu. Naproti tomu řeč mluvky, žvanila, lháře, podvodníka, šejdiře, reklamního vyvolávače, nebo přímo člověka amorálního, odpuzuje svou formou i obsahem. Však také český slovník má celou řadu slov, která to výstižně pojmenovávají; uvedu zde jen některá: lhaní, zalhávání, kličkování, uhýbání, zamlžování, matení pojmu, zavádění, mlácení prázdné slámy, žvanění, tlachání, „kecání“ atd....

Dalším obrovským problémem dneška – právě dneška! – je obecná *zhrublost řeči*, dokonce i *sprostota a neslušnost*. Jsme toho svědky ve sdělovacích prostředcích: dokonce i někteří herci a „baviči“ si získávají popularitu tím, že pokleslému vkusu diváků jdou podbízivě vstříc a na obrazovkách i na pódiiích užívají těch nejnevкусnějších, obhroublých a někdy přímo nemravných výrazů i vět. I toto proniká do lidských duší i do našich skautských řad. S lítostí to někdy konstatuji při tichém pozorování skautských skupin na nádražích, ale i ve skautských domech.

Připouštím, že si to mnozí ze skautů vlastně ani neuvědomují – prostě tak dnes mluví všichni, o přestávkách ve škole, na ulici, na hřišti, v tramvajích, ba – třikrát žel! – někde i v rodině. Slova, která kdysi (a oprávněně, ne z falešné viktoriánské pruderie!) byla na veřejnosti „tabu“, jsou dnes běžná i v moderní literatuře; ba, jsou autoři, kteří si právě tímto pokleslým a podbízivým způsobem vydělávají a získávají popularitu...

Braňme se všemi způsoby všem těmto „moderním“ jevům, často tak mylně a falešně vykládaným jako „projev větší upřímnosti a svobody člověka, tedy projev plného liberalismu“! Nebojme se o tom mluvit, upozorňovat na to, odsuzovat to. Věřte, je to jedna z klíčových věcí opravdového skautingu, stokrát důležitější, než znalost správné výšky dřevěných podsad, než dovednost vázat desítky různých uzlů, než znalost odznaků zahraničních skautských organizací. *Řeč je průmětem duše a myslí, řeč je i projevem ducha. Na pravé řeči skautingu, ve skautingu, v hnutí, na pravé řeči každého skauta a skautky záleží i úspěch naší výchovy, uskutečňování našich ideálů.*

Je to zvláštní, doposud ignorovaný jev v našem skautingu: dbáme na čistotu vnější – ve stanech, v klubovnách atd. (ostatně, ani toto už není na někdejší výši – pamětníci mi to mohou potvrdit). Ale na čistotu řeči, myšlení, všech komunikačních projevů, zapomínáme. A přece právě to by mělo být daleko a vysoko před vším ostatním – vždyť jde o první bod skautského Zákona: *Skaut je pravdomluvný!*

Úhel pohledu

Pro pochopení skautingu a hlavně **skautství** je zapotřebí určitého vhledu, hlubšího chápání a v jistém smyslu inspirovaného pochopení skrytých vrstev, kvalit, možností i tajemství – a to není snadné, ani to není dáno každému. Pro většinu lidí, kteří skautskou organizací nějak prošli a trochu se seznámili s programem, který toto jedinečné výchovné hnutí nabízí, zůstává právě to nejcennější skryto. Nebývá to jejich vinou, je to zapříčiněno těmi, kdo právě tehdy, tam či onde skautské hnutí vedou, řídí, ovlivňují. Neváhám říci, v naprosté většině zůstává skauting jen a jen na jakési povrchní, dokonce někde na infantilní úrovni – jakoby jeho cena měla být omezena na dětské či nanejvýše „mládežnické“ (záměrně jsem užil tohoto ošklivého slova, neboť ti, o nichž zde mluvím, jsou leckde jen rezidua, pokračovatelé totalitního chápání výchovy) zájmy a působení. Výraz tomuto trendu

dává nálepka „pro děti a mládež“, nebo označování Junáka za „jednu z dětských organizací“ a podobně.

Vše záleží na *úhlu pohledu*. Samozřejmě, očima vlčete, světlušky, skauta či skautky maximálně patnáctileté budeme na skauting hledět zcela jinak, než očima dospělého, staršího člověka, zmodřelého věkem, zkušenostmi, roky hledání i praxe.

Úhel pohledu vlčete je úhlem nutně a přirozeně přízemním. Dítě nevidí dál než k obzoru své rodiny, své školní třídy, svého hřiště, své skupinky kamarádů a kamarádek. Jeho svět je světem her a pohádek a je to tak správné – přejme dítěti jeho hry, které jsou jen příjemnými, zábavnými podobenstvími budoucích úkolů, problémů a zápasů života. Ještě i věk mladších skautů a skautek má být – a bývá – světem bezstarostných dní, plných smíchu, zábav, dobrodružství, i když se už do něj vkrádají první starosti: volba studia, plánování budoucího povolání, možné jsou i první starosti sociální, existenční, studijní, citové.

Ale už na tomto stupni – teď míním věkovou úroveň tak asi dvanáct až šestnáctiletých, tedy už i pubertálních mladých lidí, musí skauting začít klást vyšší nároky, byť leckdy ještě „zabalené“ do dárkového balíčku her a různých činností, které můžeme nazvat „atraktivní“, přitažlivé. Úhel pohledu se pomalu zvedá, obzory a perspektivy se rozšiřují, nároky na člověka-skauta, na jeho růst a rozvoj všech schopností, ba i na jeho zodpovědnost, rostou; nebude to však skauting ani v nejmenším, půjde-li jen o „fyzis“, o stránku jen tělesnou!

Od samého startu skautského vychovávání pamatujme i na *duševní* a hlavně *duchovní stránku*, tedy na *to nejcennější, co činí člověka člověkem* a odlišuje ho zcela radikálně od zvířete (toto tvrzení opírám o výklad všech velkých náboženství, pro něž je člověk centrem a vrcholným stupněm božího tvoření a stojí tudíž ze všeho tvorstva Bohu nejbliže).

Úhel pohledu se tedy zvedá s věkem i vyzrálostí pozorovatele, člověka zkoumajícího, posuzujícího i realizujícího možnosti skautingu. Nejvyšší úhel pohledu, úhel mířící až k vrcholům Hory, na níž všichni svými životy stoupáme nebo alespoň bychom měli stoupat, zaujímá ten člověk, který *vědomě hledá smysl všeho svého konání* a který ve skautingu – a tím i ve skautství – vytuší, rozezná, objevuje ony skryté možnosti, ony šance, náměty a příležitosti, které jinde prostě nejsou! (Už proto je zcela nesmyslné, ne-li dokonce účelově deklasující, tvrdí-li někdo, že „skauting“ je jedna z dětských organizací!).

Takové hlubší pochopení skautingu rovná se nalezení skrytého pokladu; je to, jako když člověk odloží barevný kaleidoskop dětství, kte-

rým se doposud nezávazně bavil – a najednou vidí střízlivý, nezkreslený svět kolem, nicméně svět krásný, smysluplný, zvoucí k dalším objevům a cestám...

Pochopení smyslu a pravých hodnot skautství považuji za dar, veliký dar či aspoň jedinečnou nabídku, kterou moudrý člověk – opravdový skaut – snaží se zprostředkovat, ukazovat, nabízet těm druhým, povětšinou mladším. Zde už nejde jen o úhel pohledu, ale i o perspektivu: vidět nejen výš – ale i dál v čase. Už nejde o krátkodobé cíle jakými jsou hry, drobné úkoly a běžná skautská praxe. Už nejde jen o to, těšit se na příští schůzku, na výpravu, na letní tábor atd. Jde už o *vznešenější, dlouhodobé a trvalé cíle*, přesahující krátkodobý zájem, přesahující dokonce i omezenost lhůty lidského života; začíná se stále zřetelněji rýsovat *úhel věčnosti*.

Zorný úhel věčnosti – toť konečný a maximální cíl našeho výchovného snažení. A je to vlastně jediný smysluplný zorný úhel, pod nímž bychom měli seřizovat svůj životní kompas! A přejeme-li si vyzdobit mapu své životní plavby i vhodnou symbolikou, pak může nad křížem čtyř světových stran (a symbolem životních směrů) být ona Lilie, kterou staří mořeplavci označovali sever a kterou – snad náhodou, snad ale s hlubším záměrem, než tušíme, převzal Robert Baden-Powell do štítu svého výchovného systému, v počátcích tak jednoduchého a povětšinou ještě jen praktikistního skautingu. Pamatujme: on stačil položit jen solidní, hluboké základy – na nás je, pokračovat ve zdokonalování nosných zdí, vznosné klenby a věže, ukazující svým hrotem k Nebesům.

Skauting je výchova s duchovními aspekty

Řekl jsem už, že na nižších věkových stupních dominuje praktický výcvik a výchova hrou – to má nepochybně svou velkou cenu, dokonce už i v tom, že mládež takto zaměstnává určitým kladným způsobem a redukuje tak zhoubný vliv, např. špatných kamarádů na ulici i jinde. Nicméně už i tyto stupně (vlčata, mladší skauti) se musí lišit od jiných organizací a spolků dětí a mládeže: odlišení krojem, barvou šátků, odznakem, názvem či symbolem na bráně táborů je zcela nepodstatné! Dnes přece už tzv. „skautskou praxi“, spočívající hlavně v tábornictví, pobytu v přírodě apod., převzalo a po svém praktikuje (u nás i ve světě) celá řada jiných organizací a spolků.

Aby naše výchova byla skautská, aby naše směřování, cíle a hlavně dosahované výsledky byly vskutku skautské, musí být vše, kde to

je jen trochu možné a vhodné, *pro-
dchnuto duchovními aspekty.*

Všimněme si zde českého slova „*pro-
dchnuto*“: nepochybně obsahuje v zá-
kladu slovo „duše“ nebo „duch“. A zde
jsme u jádra věci: pohlízíme-li na mož-
nosti skautingu pod zorným úhlem víc
než dočasného, pozemského, omezené-
ho rozměru, tedy pod úhlem transcen-
dentálních (člověka a jeho pozemské
bytí překračujících) cílů, pak si nutně
uvědomujeme, že život je nejen „báječ-
ný dar“, anebo jen „příležitost, něco si
užít“, ale i jistý *závazek, úkol, povin-
nost* či *příležitost k něčemu vyššímu*. Ži-
vot má zkrátka hluboký smysl, je jedi-
nečný, vzácný, nenahraditelný, ale i zá-
vazný!

A tak každý uvědomělý, „probuzený“
skaut či skautka dbá na zdokonalování
života: svého, svých bližních, svého národa, nakonec celého lidstva.
To je smyslem těch tří základních principů, těch tří základních po-
vinností, které jsou meritem opravdového skautingu a z nichž u nás
(a možná i leckde ve světě) se znovu a znovu vybírá jen něco – a opo-
míní to první a hlavní! Je třeba to znovu a znovu připomínat: *na prv-
ní místo svých tří jasných požadavků každého (opravdového!) skauta
postavil Baden-Powell POVINNOST K BOHU*. Je smutné, že právě
u nás, hned po obnovení demokracie, došlo k pokusu toto ze skautin-
gu v Junáku vytěsnit. Se smutkem a zklamáním vzpomínám na dlou-
hé, nepěkné handrkování kolem slova „Bůh“ ve slibovém dovětku, na
chytračení s termíny „Pravda“ a „Láska“, na licoměrné pokusy psát
i ta dvě „náhradní“ slova s malým začátečním písmenem atd.... His-
torie našeho skautingu by neměla zapomenout, kdo a proč takový od-
klon od původních principů skautingu prosazovali, zčásti i prosadili
a hlavně: dále pracují na co největší atheisaci Junáka!

Veškeré dnešní pokusy redukovat původní skautskou výchovu na
„využití volného času dětí a mládeže“ jsou nejen scestné (a obávám se,
že snad i záměrně, řízeně, účelově), ale i škodlivé a samotný skauting
zcela popírající!

Ti, kdo různými způsoby (a velice obratně!) manipulují s pojetím
skautingu (sem mohou patřit i rádobystarostlivé ankety typu „Jaké

by mělo být další směřování Junáka“, chytře omezené jen na mladé respondenty), v podstatě bojují proti duchovní dimenzi, jakou by i náš, český skauting měl mít. Přizpůsobovat se dobovým materialistickým trendům rozšířeným z pokleslé části společnosti na stále širší okruh mladých lidí, formovat (a deformovat) skauting na konzumní, povrchní, světáckou a co nejvíc odduchovnělou záležitost – s odvoláváním se na pochybné výsledky jakýchkoliv průzkumů: „mládež to tak chce“, „je jiná doba“, „mladí se chtějí především bavit“ anebo „ryby se chytají na to, co chutná rybám, ne rybáři“ atd.atd., to je *dílo rozkladné, paralyzující*. Je třeba na to upozorňovat, odhalovat tyto záměry, čelit jim. A to není, věru, vůbec snadné!

Najít vhodné formy duchovního působení na děti, mládež i na dospělé ve skautských řadách, aniž bychom schůzky měnili v hodiny náboženství nebo dokonce katechismu a klubovny v kaple – což vše by bylo zcela jistě kontraproduktivní, odrazující – je přesto možné.

Dobry, zkušený vůdce nebo vůdkyně najde často příležitost k taktickému, nevtravému, jemnému ale tím účinnějšímu duchovnímu působení. Každá vycházka do přírody se může stát *exkursí za Božími zázraky!* Každé zastavení družiny na rozkvetlé mezi nebo na hřebeni kopců s dalekými rozhledy může – ve spojení s citlivě volenou promluvou, s dobře zvolenou písní, někdy i s přednesem vhodné poezie (ať už prozaické, nebo veršované) – zapůsobit silně *emotivně* a takto kladně ovlivňovat mysl svěřených mladých lidí. Nemýlím-li se, je to jen zbytečný ostych moderního, trochu znecitlivělého člověka, který dnes odvádí od poezie a brání nám ve skautingu více využívat této jedinečné možnosti „povznášení duše“. Zhrublost doby to je, co brání lyrice, poezii, jemnosti, citovosti. A brání svou „moderní“ sobeckostí a dobyvačností i pokoře – hle, *pokora* je to zapomínané slovo, které dnešní svět nechce znát!

A přece: právě pokoře se skaut, skautka, světluška, vlče může učit při pohledu na nebeská světla nesmírné noční oblohy, při pohledu na rozlehlost lesů, hor, vod, anebo zázraku tisícerych květů na letní louce. Tomuto přístupu k přírodě by měly učit i všechny naše lesní školy, *to je přece ten hlavní důvod, proč zakladatelé skautingu* – jak R. Baden-Powell, tak E. Th. Seton – *vyvedli své „žáky“ z těsných školních učeben do Boží přírody!* Není smyslem skautingu, umět správně vyměřit půdorys tábora, ani sestavit dokonalou „pagodu“ pro večerní oheň – smyslem je umět od těchto praktických věcí ***vzhlednout vzhůru.***

Závěrem

Ve svých člancích i v některých publikacích stále opakuji totéž: principiální otázkou dalšího směřování našeho skautingu je návrat k Baden-Powellovým třem hlavním principům, návrat k duchovní dimenzi skautingu, který musí směřovat k vyššímu i hlubšímu skautství.

Je třeba to opakovat, věřte, třeba tisíckrát – především proto, aby naše skautské řady nezlhospěly a nakonec neakceptovaly jinými opakované názory a plány. Očima zkušeného stopaře tyto záměry a nedobré změny, někde už prosazené, jinde pokusně naznačované, prohlédám: skauting by měl být především (nebo dokonce jedině!) spolkem pro děti a mládež, hodně atraktivním, dobře vybaveným a co nejvíc dotovaným (a tím ovšem i velmi závislým!). Dobrovolná práce vyšších činovníků by snad v budoucnu měla – na způsob řízení Pionýra a jiných spolků – být nahrazena placenými funkcionáři. Takové hlasy se už skutečně ozvaly! Stále častější spolupráce s takovými spolky, jako je atheisticky orientovaný Pionýr, stírá rozdíly v programech i cílech – na některých společných veřejných akcích už je rozdíl minimalizován na rozdíl v oblečení a názvu...

Přes všechny tyto nedobré jevy nesmíme rezignovat. *Nebojovat za svou pravdu by nebylo skautské.* Úkoly ELŠ i Collegia jsou dnes nenahraditelné – přejme jim (a nám všem!) podporu i ochranu Boží!

Dopsáno v lednu 2001

Ladislav Rusek

Ladislav Rusek – Šaman
HLEDÁNÍ

Vydala Ekumenická lesní škola
jako svou 7. publikaci. Praha 2001
Reprodukováné grafiky Ladislav Rusek – Šaman
Odpovědný redaktor Miloš Blažek – Merkur
Typografie a sazba ✻ Jiří Kolář – Rys
Vydání první